

אורות השבת

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

גליון מס' 1008

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

"שבת שקלים"

פרשת השבוע
משפטים

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

אונאת דברים

כל אלמנה ויתום לא תענון
אם ענה תענה אתו כי אם צעק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו
(שמות כב, כא-כב)

כל אלמנה ויתום לא תענון: הוא הדין לכל אדם,
אלא שדיבר הכתוב בהווה לפי שהם תשושי כוח ודבר מצוי לענותם.
(רש"י)

כמה נוראים הם דברי המכילתא אודות אזהרה זו, וזה לשונו: 'בשעה שהיו רבי ישמעאל ורבי שמעון (מעשרה הרוגי מלכות) יוצאין להיחרג, אמר לו רבי שמעון לרבי ישמעאל - רבי, ליבי יוצא שאיני יודע על מה אני נהרג. אמר לו רבי ישמעאל לרבי שמעון, מימיך בא אדם אצלך לדין או לשאלה ועכבתו עד שתהא שותה כוסך ונועל סנדלך או עוטף טליתך, אמרה תורה אם תענה - אחד עיני מרובה אחד עיני מועט, אמר ליה רבי נחמתני, עכ"ל. ויש להתבונן נוראות, שהרי רבי שמעון בשעה שיצא להיחרג פשפש במעשיו ולא מצא עון בידו אשר יוכל להניח את דעתו מדוע הוא יוצא ליחרג, ואם כן מהיכן ידע רבי ישמעאל מה שלא ידע רבי שמעון עצמו עד שהצביע לפניו על עון 'אם תענה'. וביותר יפלא היאך יש בדקדוק 'קל' שכוה כדי לגרום לגורה כה איומה, וגם רבי שמעון הסכים עמו בזה ואמר לו 'ניחמתני'. ברם התשובה לכל זה מפורשת בצידה: 'אם תענה - אחד עיני מרובה אחד עיני מועט', רוצה לומר דאיסור 'לא תענה' נוהג בכל אופן שנצטער חברו בעבורו!

ועוד צא ולמד מעשה דרבי אליעזר, המבואר בסוגיא דתנורו של עכנאי (ב"מ נט, ב), וזה תוכן הדברים: הנה אחרי שר"א העמיד דבריו נגד כל חכמי הדור, וגם הוכיח צדקתו פעם אחר פעם בסימנים מובהקים - כדוגמת 'חרובי' שנעקר ו'אמת המים' שחזרו לאחריהם ו'כתלי בית המדרש' שנטו ליפול, עד שיצאה בת קול מן השמים והכריזה שהלכה כמותו בכל מקום. ואע"פ כן חלקו עליו חכמים ואמרו, לא בשמים היא... ושרפו באותו היום כל הטהרות שטיהר ר"א, עד שברכוהו (כלומר נדוהו). וכשחיפשו מי ילך ויודיעו: 'אמר להם רבי עקיבא אני אלך, שמה ילך אדם שאינו הגון ויודיעו ונמצא מחריב את כל העולם כולו. מה עשה ר"ע לבש שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו ברחוק ארבע אמות. אמר לו ר"א, עקיבא מה יום מיומיים. אמר לו, רבי כמדומה לי שחברים בדלים ממך. אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעלו ונשמת וישב על גבי הקרקע וזלגו עיניו דמעות, לקה העולם שלישי בזיתים ושליש בחטים ושליש בשעורים... תנא אף גדול היה באותו היום, שבכל מקום שנתן בו עיניו ר"א - נשרף, ואף רבן גמליאל היה בא בספינה, עמד עליו נחשול לטבעו, אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל ר"א בן הורקנוס... אימא שלום דביתו דר"א אחתיה דרבן גמליאל הוא, מההוא מעשה ואילך לא הוה שבקה ליה לר"א למיפל על אנפיה ולא היתה מניחה לו ליפול על פניו שמה ינוק רבן גמליאל אחיה). ההוא יומא... אתא עניא וקאי אבבא אפיקא ליה ריפתא, אשכחיה דנפל על אנפיה, אמרה ליה קום טטילת לאחי (אותו יום הגיע עני והוציאה לו פת לאכול, וכשהזירה ראתה שנפל ר"א בעלה על פניו, אמרה לו קום הרגת את אחי רבן גמליאל). אדחכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב (תוך כדי כך, יצא קול מבית רבן גמליאל שמת), אמר לה מנא ידעת, אמרה ליה כך מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאי! ויש להתבונן נוראות, הרי ר"ע 'שולחא דרבנן' היה אשר בסך הכל נתבקש להעביר מסר לר"א כדון, וגם נזהר בכל כוחו לבל יצטער ר"א יתר על המידה ובכך עלול צערו 'להחריב' את כל העולם! ובפועל גם לא העביר לו את דבר שליחותו כי אם בדרך רמז, אך עם כל זה משהבין ר"א את כוונתו וזלגו עיניו דמעות, לקה העולם שלישי בזיתים וכו' וכל דבר נשרף מלפניו. וכשהוסיף להצטער עוד פעם אחת בלבד, המית בדמעתו את נשיא ישראל - 'רבן גמליאל'. והגע עצמך איזה חורבן נורא ואיום היה נגרם בעולם, אילולא מנעה ממנו אשתו להוסיף ולהצטער.

ולנוכח הדברים הללו, איה הסופר אשר יוכל לתאר בקולמוסו עד כמה חמור הוא עון

דבר העורך

סגולה לפרנסה - תפילה במתינות

'וכי יכה איש את עבדו', מבאר ה'בן לאשרי' 'עבדו' מלשון איזו היא 'עבודה' שבלב זו 'תפילה'. המכה את תפילתו במהירות ובחסרון תיבות ואותיות. 'או את אמתו' מלשון 'אמת' זו 'תורה' שבטל מהתורה. 'בשבת' תרגם אונקלוס 'בשולטן' מלשון 'שליטה', אע"פ שאינו צריך למחר בתפילה כי יש לו פרנסה והשליטה זמנו בידו. 'ומת' סופו שנופל ממדרגתו ומקפח פרנסתו. ואז נכנס להתפרנס 'תחת ידו' תחת ידם של אחרים. 'נקום ינקם' נענש ומוכרח למחר בתפילה לפרנסתו. 'אך אם יום' יום הכפורים. 'או יומים' של ראש השנה. 'יעמוד' יתעורר בתשובה, שמכאן והילך יתפלל במתינות וילמד תורה. 'לא יוקם' יפסק העונש. 'כי כספו הוא' הקב"ה ימחול לו כי הרדיפה אחר כספו גרם לו זה, וירחמו עליו מן השמים ויחזור למדריגתו הראשונה לפרנסה ברווח.

ברכת ליל אלוף ואהוב
הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סוחקה"
וק"ק "שבטי ישראל" שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדיק באר-שבע	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קוש
עלות השחר	5:08	5:07	5:05	5:04	5:03	5:02	5:00
זמן טלית ותפילין	5:14	5:13	5:12	5:11	5:10	5:09	5:07
זריחה - הג' החמה	6:22	6:21	6:20	6:19	6:18	6:16	6:15
סרי' ק"ש לזית מג"א	8:31	8:30	8:30	8:29	8:28	8:28	8:27
סרי' ק"ש להתנא והמ"א	9:05	9:04	9:04	9:03	9:03	9:02	9:01
סרי' ברכות ק"ש	10:01	10:01	10:01	10:00	10:00	9:59	9:59
תחנת יום ליליה	11:55	11:55	11:55	11:55	11:55	11:55	11:54
טחנה גדולה	12:25	12:25	12:25	12:25	12:25	12:25	12:24
פלג המנחה	16:36	16:37	16:38	16:38	16:39	16:39	16:40
סקיעה	17:33	17:34	17:35	17:36	17:36	17:37	17:38
צאת המכבים	17:47	17:48	17:49	17:50	17:50	17:51	17:52

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: משפטים
הפטרה לספרדים: ויכרות יהודיע
הפטרה לאשכנזים: בן שבע שנים
כניסת השבת: 17:12
יציאת השבת: 18:04
רבנו תם: 18:41

"שבת מברכינן"

המולד ביום שני בשעה 12:40 ו-11 חלקים.
ראש חודש אדר בימים שלישי ורביעי הבעל"ט.

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

העלון טעון גניזה.

אורות הפרשה

עבד של הקב"ה

'כי תקנה עבד עברי' (כא, ב). מבאר הרבי למה פתחה התורה את פרשת משפטים בדיני עבד עברי, אלא שימשפטים הוא מלשון הליכה. ההליכה הראשונה של יהודי היא ההכרה שהוא 'עבד עברי' עבדו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

עבד קודם הקנייה

'כי תקנה עבד עברי' (כא, ב). מבאר האלשיך הקדוש זיע"א הלוא הוא נעשה עבד רק אחרי הקנייה, ומדוע הכתוב כבר מתחילה קוראו עבד, יש כאן רמז לקונה, שיידע שהוא קונה עבד אדם שהוא כבר עבד לאדון אחר, לאדון העולם.

לשמוע כדי לציית

'כי תקנה עבד עברי' (כא, ב). מבאר ה'חידושי הרי"ם' כתב רש"י אוזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב, והלך וגנב תירצע. צריך להבין מדוע האוזן אשמה, אם האדם לא ציית למה שמע, אלא האוזן נענשת לא על חטא הגניבה, אלא על השמיעה. אם אינך מתכוון לציית למה שאתה שומע, מוטב שלא תשמע מלכתחילה.

לברוח ולהתרחק

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). מבאר רבי שמחה בונם מפשיסחה זיע"א בשום מקום בתורה איננו מוצאים שהתורה עצמה תעשה הרחקה, חוץ כמו מבשקר. מכל העבירות המנויות בתורה זו היחידה שנאמר בה "תרחק". לא די שאדם אינו משקר מחובתו להתרחק מהשקר, לברוח ממנו.

מרחיק מהקב"ה

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). מבאר רבי זושא מאניפולי זיע"א כאשר אדם אומר דיבור אחד של שקר, "מדבר שקר", מיד "תרחק" הוא מרחיק את עצמו מה' יתברך.

בזכות האמת

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א אמר שהוא בטוח בעולם הבא שלו. כשישאלו אותו אם עסק בתורה, יאמר את האמת, שלא, ואז יפסקו שבגלל דברי האמת שלו הוא ראוי לחיי העולם הבא.

לו ידעו

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). כתב ה'עיסוי תורה' לו היה אדם יודע כמה גדול כוחה של האמת, לא היה משקר לעולם.

גרוע מגנב ומגזלן

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). מבאר המגיד מקלם זיע"א השקרן גרוע מגנב ומגזלן. כי הגנב גונב בלילה, שלא יראו אותו. הגזלן גוזל בין ביום ובין בלילה, אבל רק מהיחיד, ואילו מן הרבים הוא מפחד. אבל השקרן משקר ביום ובלילה, ליחיד ולרבים בלי להתבלבל.

שקר משולש

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). מבאר הרבי הרי"צ בני אדם משקרים לכל העולם. אין אדם יודע מה בליבו של חברו. כל אחד ואחד מתהלך וסודו בידו. החסרונות הפנימיים ידועים רק לו עצמו, והוא מתאמץ להסתירם מהזולת. השקר של העולם הזה הוא **שקר משולש** "נוח לשקר", "קל לשקר", "והשקר מתקבל יותר" מאשר דבר אמת, הכול חשודים בשקר.

גיעה שהצליחה

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). מבאר רבי פינחס מקוריץ זיע"א שום דבר לא היה קשה לי בעבודת ה', כמו העבודה הקשה ביותר של עקירת השקר. עשרים אחת שנים ארכה עבודתי. היא שברה לי כל איבר וכל עצם, אך בסוף ברוך ה' הצלחתי וסילקתי מתוכי את השקר.

מקורבים ומרוחקים

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). מבאר רבי אברהם מרדומסק זיע"א אמרו רז"ל **במסכת עדיות** (פ"ח, מ"ז). אין אליהו בא... אלא לחק את המקורבין בדרו, ולקרב את המרוחקין בדרו. יש לומר את זה על האותיות 'אמת' שהן מרוחקות זו מזו בסדר הא-ב. לעומתן, אותיות 'שקר' מקורבות זו לזו. שלעתיד לבוא המרוחקין האותיות 'אמת' שהן מרוחקות זו מזו יתקרבו, והמקורבין האותיות 'שקר' שהן מקורבות זו לזו יורחקו, ואז יהיה כל העולם כולו עולם של אמת והשקר יורחק.

נמסר בידי מלאך שקר

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). אומר אליהו הנביא **זכור לטוב** (אליהו זוטא פרק ג). אם אדם מתרגל לדבר שקר, מוסרים אותו בידי מלאך שקר, המלווה אותו תמיד, ואינו חדל לרמותו ולומר לו על מצווה שהיא עבירה, ועל עבירה שהיא מצווה. מבאר רבי זושא מאניפולי זיע"א על ידי השקר האדם מתרחק מהקב"ה. וכשכולו מסובך בשקרים, נעשית אצלו המצווה עבירה, והעבירה מצווה.

אורות הכשרות

אונאת דברים! ובפרט כלפי אלו שהם 'תשושי כוח' (כלשון רש"י), או כלפי אשתו אשר נאמר בה אזהרה יתירה 'לעולם יהא זהיר באונאת אשתו', יען כי 'דמעתי מצויה'. ועיין במהרש"א (שם) אשר פי דשערי אונאת היינו שערי דמעה, עיי"ש. ולמעשה הן הם דברי רש"י (שם ד"ה חוץ) אשר כתב לבאר מדוע שערי אונאת לא ננעלו 'לפי שצער הלב הוא וקרוב להוריד דמעות'. ואפשר שמכאן למד רש"י בפרשתנו, דהוא הדין לכל אדם, שהרי בצער הלב תליא מילתא.

אלא שאחר כל הדברים האלה, עלינו להבין מדוע החמירה תורה כל כך באיסור דלא תוננו, עד שהדגיש בה הכתוב 'ויראת מאלוקיך אני ה''. ולא עוד אלא שהפליגו רבותינו בחומרת עוון זה במאמרים רבים הפזורים בש"ס ובמדרשים, ודי אם נזכיר דברי הגמ' (שם): 'אמר רבי אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה, שנאמר (איכה ג, ח) גם כי אזעק ואשוע שנים תפילתי. ואע"פ ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעות לא ננעלו, שנאמר (תהלים לט, יג) שמעה תפילתי ה' ושועתיה האזינה אל דמעתי אל תחרש... אמר רב חסדא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה (הצוה על אונאת דברים אין השער ננעל בפניו – רש"י), שנאמר (עמוס ז, ז) והנה ה' ניצב על חומת אנך ובידו אנך, עיי"ש.

והקרוב אלי בזה, הוא על פי דברי הגמ' (שם): 'אמר רבי אבהו, שלושה אין הפרגוד ננעל בפניהם – אונאה וגזל ועבודה זרה', ופי' רש"י (שם) ד"ה אינו ננעל: 'להפסיק ראייתן מן המקום, אלא תמיד רואה אותם עד שיפרע'. הרי לפנינו, שכל זמן שלא פרע והיינו שלא השיב את הגולה או עדיין לא שב מעבודה זרה, פנקסו פתוח לפני המקום תמיד. והנה עוד איתא התם (נח, ב): 'אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, גדול אונאת דברים מאונאת ממון, זה נאמר בו ויראת מאלוקיך וזה לא... רבי שמואל בר נחמני אמר, זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון, עיי"ש. והטעם שאינו ניתן להישבון, על כרחך הוא מפני שפגיעתו גרמה לרושם בלב חברו אשר לא ניתן עוד לרפאותו, ומה לי שפייסו אחר כך בדברים, הרי נזק צררו אי אפשר עוד להשיבו. נמצא לפי זה שמי שנכשל באונאת דברים אין הפרגוד ננעל בפניו וחסאתו עומדת תמיד לפני המקום, שהרי מפורש שאין עוון אונאתו ניתן להישבון.

ולולי דמתספינא הייתי מוסיף לחדד, במשמעות הנוראה של מי שעוון אונאתו ניצב תמיד לפני ה' מפני 'שאין הפרגוד ננעל בפניו'. דהנה לגבי אונאת הגר האלמנה והיתום, אמרה תורה (שמות כב, כ-כג) 'וגר לא תונה ולא תלחצנו... כל אלמנה ויתום לא תענון... כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב'. וגבי צער העני (שם כב, כז), הוסיף הקב"ה 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני'. ובה גילה לנו הקב"ה סוד כל הענין – 'כי חנון אני! והיינו שכל מעשה הגורם לצער חברו ובכלל זה אונאת דברים, הרי שהוא היפך מידתו של הקב"ה יען 'כי חנון אני'. ועל כן הקב"ה נפרע ממנו בעצמו, כמבואר בגמ' (שם): 'אמר רבי אלעזר, הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה, שנאמר ובידו אנך, ופי' רש"י: נפרעים על כל העבירות עיי' שליח – חוץ מאונאה, שלא מסרה לשליח, עיי"ש. ואפשר שזהו סוד הכתוב 'והאלוקים יבקש את נרדפי' (קהלת ג, טו), וכן הכתוב (תהלים לד, יט) 'קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע'. וזהו לעני' עומק אזהרת הכתוב גבי אונאה (ויקרא כה, יז) 'ויראת מאלוקיך כי אני ה' – אני חנון! ומעתה שוב לא יפלא, מדוע החמירו כל כך בכל העבירות שיש בהם משום צער לחבירו, כדרך שאמרו בגמ' (שם) כל המלבין פני חברו ברבים והמכנה שם רע לחבירו, אין לו חלק לעולם הבא! **מעשה** נורא מובא בספר 'היזהרו בכבוד חבריכם', אודות רב חשוב שהוכתר לרבנות בעיר אחת. קבלת פנים מרשימה נערכה לכבודו, וכל העם יצאו לקראתו בברכת 'ברוך הבא בבואך'. בתום הטקס, נשא הרב את דרשת ההכתרה, והפליא את הציבור בבקאותו בש"ס והפוסקים. אך בין הציבור היה תלמיד חכם אחד חריף, אשר הרבה לסתור את דבריו בקושיות שונות, ותוך כדי ריתחא דאורייתא הפטיר: אפשר כבר לומר 'ברוך אתה בצאתך!' ויודעי דבר העידו, שאותו תלמיד חכם נשאר ערירי כל ימי חייו!...

בברכת לבת אלון ומגורך

הרב יהודה דרעי
הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

לקיים בנו חכמי ישראל

הציבור נקרא להמשיך להעתיר בתפילה לרפואת הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל

בית דין צדק לענייני ממונות

שע"י הרבנות והמועצה הדתית באר שבע לפרטים: הרב אלעזר ביטון שליט"א
נייד: 052-7670510

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א הלכות אדר פורים - מקרא מגילה

ש - באולמות ובתי כנסת גדולים, האם ניתן להשתמש ברם קול להשמיע קריאת המגילה לכל הציבור?

ת - השומע את המגילה דרך רם קול, לא יצא ידי חובה, אלא אם כן יכול הוא לשמועה מפי החזן גם בלא הרם קול. וכמו כן, פשוט שאין יוצאים ידי חובה בשמיעת קריאת המגילה דרך הרדיו אפילו בשידור ישיר.

ש - האם צריך לעמוד בשעת קריאת המגילה וברכותיה?

ת - אין צריך לעמוד בשעת קריאת המגילה. אולם חזן הקורא את המגילה לציבור, צריך לברך ולקרוא את המגילה בעמידה, מפני כבוד הציבור. וטוב שגם הקהל יעמוד בשעת הברכות, ואחר כך ישבו לשמיעת המגילה, וכן נוהגים.

ש - האם צריך לפשוט את כל המגילה, לפני הקריאה?

ת - טוב שהשליח ציבור יפשוט את המגילה כולה, ואחר כך יברך ויקרא. וכשמסיים הקריאה, חוזר וגולל את כולה, ואחר כך מברך ברכה אחרונה. אולם יחיד הקורא מגילה לעצמו או לבני ביתו, אינו צריך לעשות כן, אלא קורא אותה כסדרה ומשאירה פתוחה, עד שכאשר יגיע לסיומה תהיה כולה פתוחה לפניו. ולא יברך ברכה אחרונה, אלא לאחר שיגללה.

ש - השומע את המגילה, והפסיד איזו תיבה, האם יכול להשלימה בעל פה או מתוך הכתב?

ת - יש להזהר לקרוא או לשמוע את המגילה כולה, ואם חיסר אפילו תיבה אחת בלבד בקריאתו או בשמיעתו, יש אומרים שלא יצא ידי חובה. לפיכך טוב שגם השומע את המגילה יאחז בידו מגילה כשרה, או אפילו מגילה מודפסת, כדי שאם יפסיד איזו תיבה יוכל להשלימה מתוך הכתב.

ש - הקורא את המגילה לעצמו, האם צריך להשמיע לאוזניו?

ת - גם הקורא את המגילה לעצמו, צריך להשמיע לאוזניו. ואם קראה בלחש, יחזור ויקראה בלא ברכות.

ש - על אלו טעויות, יש לתקן את החזן?

ת - אין צריך לתקן את החזן הקורא את המגילה על טעויות שאינן משנות את משמעות המילים, וכל שכן שאין להחזירו על שגיאות בטעמים. אולם אם טעה אפילו בתיבה אחת המשנה את משמעות המילה, הרי זה מחזירין אותו על טעותו, וטוב שיעמידו לצידו אדם כדי לתקנו.

ש - לא קרא את עשרת בני המן בנשימה אחת, האם יצא ידי חובה?

ת - צריך לומר עשרת בני המן - כולל המילה "עשרת" שבתום מניין העשרה, בנשימה אחת. ולכתחילה נוהגים בזה כבר מתחילת "חמש מאות איש ואת... עד עשרת בני המן". אולם בדיעבד, יצא ידי חובה גם אם לא אמרם בנשימה אחת.

ש - בן עיר שנשע לכרך, או להיפך, כיצד ינהג לענין זמן מקרא מגילה ושאר מצוות הפורים?

ת - בן עיר החייב במקרא מגילה ושאר מצוות הפורים בי"ד אדר, שנשע לכרך המוקף חומה מימות יהושע בן נון (כגון ירושלים) או חייבים שם במקרא מגילה ושאר מצוות הפורים בט"ו באדר, אלא שיש להיפך, הרי זה מתחייב כמנהג המקום בו הוא שוה, ובלבד שעבר עליו שם עלות השחר. כלומר, תושב ירושלים שנשע לתל-אביב בליל י"ד ולן שם עד אחר עלות עמוד השחר (שעה ורבע לפני נץ החמה), הרי זה מתחייב בכל דיני הפורים כדיון תל-אביב, אף אם בדעתו לחזור לירושלים קודם ט"ו אדר. ועם שובו לירושלים, יקיים גם שם את כל דיני הפורים, כולל מקרא מגילה, אך לא יברך עליה. אבל אם הגיע לתל-אביב ביום י"ד אדר אחר שכבר עלה עמוד השחר, אינו חייב בכל דיני הפורים שם. וכן להיפך, תושב תל-אביב שנשע לירושלים בליל ט"ו ולן שם עד אחר עלות השחר, הרי זה מתחייב שוב בכל דיני הפורים כדיון ירושלים כולל מקרא מגילה, אך לא יברך על המגילה, כיון שכבר קראה במקומו. ואם הגיע לירושלים בליל י"ד באדר, ולן שם עד אחר עלות השחר של יום ט"ו באדר, הרי זה קורא את המגילה בברכות ומקיים את כל מצוות הפורים, בט"ו אדר בלבד. אבל אם הגיע לירושלים ביום ט"ו באדר אחר שכבר עלה עמוד השחר, אינו חייב שם במקרא מגילה ובשאר מצוות הפורים.

ש - אימתי חוגגים בבאר-שבע את יום הפורים?

ת - יש אומרים, שבאר-שבע היא בכלל הערים המסופקות, כלומר שיש ספק אם היתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון. ועל כן, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות בלא שום פקפוק, ראוי ונכון לקיים את כל מצוות הפורים, בשני הימים - י"ד וט"ו באדר. אלא שבארבעה עשר באדר (לילה ויום) יקראו את המגילה בברכות, אך בחמישה עשר (לילה ויום) יקראו את המגילה בלא ברכות. וכן אין להוציא ספר תורה לקרא פרשת "ויבא עמלק", אלא ביום י"ד באדר בלבד. וכמו כן אין לומר "על הנסים" בתפילה ובברכת המזון, אלא בארבע עשר בלבד (לילה ויום). ועל כל פנים, המקיים את הפורים רק בי"ד באדר, ואינו רוצה לשנות ממנהגו, אין למחות בידו, מפני שיש לו על מי לסמוך.

ש - מהו זמן קריאת המגילה?

ת - חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה, ולחזור ולשנותה ביום. וזמן קריאתה בלילה, הוא מצאת הכוכבים ועד עלות עמוד השחר. אולם בשעת הדחק, כגון בשעת סכנה, או אנשי ביטחון האמורים לעמוד על משמרתם בלילה, או היוצא לדרך, רשאים לקרוא את המגילה מבעוד יום מפלג המנחה (שעה ורבע לפני צאת הכוכבים) אחר שיתפללו ערבית. וזמן קריאתה ביום, הוא מנץ החמה עד שקיעת החמה. אולם בשעת הדחק, כגון פועלים החייבים לצאת לעבודתם, רשאים לקרוא את המגילה משעה שעלה עמוד השחר.

ש - מי שלא הספיק לקרוא מגילה של ערבית עד שעלה עמוד השחר, האם יוצא ידי חובתה בקריאתה לפני נץ החמה, כדין קריאת שמע של ערבית.

ת - לפי הנראה, אינו יוצא ידי חובת קריאת המגילה של ערבית, אחר שכבר עלה עמוד השחר. שכן משעלה השחר יום גמור הוא, ומסיבה זו כבר כתבנו לעיל, שהקורא את המגילה ביום משעלה עמוד השחר, יצא ידי חובתו.

ש - מי שעבר עליו כל היום בלא קריאת המגילה, האם רשאי לקרוא בבין השמשות?

ת - זמן בין השמשות, הוא ספק יום וספק לילה. ועל כן יקראה מספק בלא ברכות.

ש - מי שקרא מגילה, אך הוא מסופק אם יצא בה ידי חובה, כגון שהוא מסופק שמא הפסיד בה תיבה, האם חייב לקרוא בשנית?

ת - לפי הנראה, חייב מספק שוב בקריאתה. שכן קריאת המגילה חייבים בה מדברי קבלה, וקיימא לן דברי קבלה כדברי תורה הם, ובפרט בקריאת המגילה של יום.

ש - מי שנאנס ולא קרא את המגילה בלילה, האם יש לה תשלומים ביום שלמחרת, כדין הנאנס ולא התפלל ערבית - שמתפלל שחריית פעמיים?

ת - קריאת המגילה זמנה קבוע - לילה ויום, ואין לה תשלומים. לפיכך מי שלא קראה בלילה עד שעלה עמוד השחר, הפסיד קריאה של לילה.

ש - המתענים בתענית אסתר, וקשה עליהם קריאת המגילה בלא פתיחת הצום, האם יש להקל עליהם בזה?

ת - מעיקר הדין אין להתחיל בסעודה או שינה, לפני קריאת המגילה חצי שעה קודם זמן קריאה בלילה וביום, שלא ימשך בסעודתו. ודין סעודה בזה, הוא כביצה פת או מזונות (כ- 56 גרם). אך פחות משיעור זה של פת ומזונות, או אפילו יותר משיעור זה של שאר אוכלין ומשקין, מותר לאכול ולשתות מהם. אולם ראוי ונכון להחמיר, שלא לטעום כלום קודם קריאת המגילה. ומכל מקום, בשעת הצורך כגון המתענים בתענית אסתר, אשר קשה עליהם קריאת המגילה בלא טעימה, רשאים לאכול ולשתות לפי השיעור האמור לעיל.

ש - האם צריך עשרה לקריאת המגילה, כדין קריאת התורה?

ת - ראוי ונכון לקרוא את המגילה ברוב עם, או לפחות בעשרה אנשים. אולם מעיקר הדין, יכול לקרותה עם הברכות שלפניה אפילו ביחיד, אך ברכת "הרב את ריבנו" שלאחר קריאת המגילה, אין לברכה אלא בעשרה. וגם הנשים מצטרפות בזה, למנין עשרה.

ש - האם נשים חייבות במקרא מגילה?

ת - נשים חייבות במקרא מגילה כדין האנשים, כיון שאף הן היו באותו הנס.

ש - האם קטנים חייבים במקרא מגילה?

ת - קטן פחות משלוש עשרה שנה ויום אחד או קטנה פחות משתיים עשרה שנה ויום אחד, פטורים ממקרא מגילה. לפיכך אינם יכולים להוציא אחרים ידי חובתן. אולם יש לחנכם במצוה זו, כל שהגיעו לגיל חינוך.

ש - מה דין חרש או כבד שמיעה, לענין מקרא מגילה?

ת - אף על פי שחרש חייב במקרא מגילה לעצמו, מכל מקום אינו יכול להוציא אחרים ידי חובתם. במה דברים אמורים, בחרש שאינו שומע כלל, אבל כבד שמיעה השומע כשצועקים אליו, או השומע על ידי מכשיר שמיעה, יכול גם להוציא אחרים ידי חובתם.

צופה למרחוק

שעת לילה מאוחרת במרכז הרפואי בבוסטון. כל החולים נמים את שנתם. הרופא התורן עובר במסדרון ומופתע לראות אור חזק בוקע מאחד החדרים. הוא מוצא שם אישה המפעילה ממיטת חולייה משרד שלם. היו עמה טלפון, מכונת כתיבה, קלסרים עמוסים, וכל הנדרש לניהול עבודה משרדית. האישה יושבת מרוכזת בעבודתה.

הרופא מתנצל על ההפרעה, ושואל את האישה לפשר עבודתה בשעה כזאת. האישה, חנה ליליאן כהן, מסבירה לרופא, כי היא עובדת בניהול יחסי-הציבור של ישיבת ליובאוויטש המקומית, ואושזמה בשיא ההכנות לערב התרמה שיערך בקרוב. "לכן נאלצתי להביא את המשרד" לאן, כדי לבצע את כל המוטל עליי", אמרה. אזכור המילה "ליובאוויטש" הצית זיק בעיניו של הרופא. הוא הרזה רגע ואמר: "אם את עובדת במוסד של ליובאוויטש, אספר לך סיפור מפתיע שקרה לי עם הרבי מליובאוויטש". והוא החל לספר:

"אני יהודי, אך לא קיבלתי חינוך לאמונה דתית. שנים הייתי רופא-קצין בחיל-הים האמריקני, שם צברתי ניסיון רב ברפואה.

"יום אחד קיבלתי טלפון ממשרדי פיקוד הצי, באי גוואם שבאוקיינוס השקט. הקצין, מעברו השני של הקו, סיפר על התפרצויות חוזרות ונשנות של הרעלות קיבה ומחלות מעיים, שפשטו בין החיילים המשרתיים באזור, ועד כה לא נמצא מקורן. 'יש לפנינו שתי אפשרויות - או שנאתר במהירות את הסיבה לתופעה ונטפל בה, או שניאלץ לשתר את כל החיילים לבתיהם. האם תהיה מוכן להתייצב למילוי משימה זו?', סיים הקצין את בקשתו.

הסכמת. ראיתי בכך אתגר. פונים דווקא אליי כדי לפתור בעיה שהרופאים האחרים לא הצליחו לפתור.

"קודם ניסיעתי הלכתי לבקר את אמי. היא ניהלה חנות מצליחה, ונהגה לתרום סכומים הגונים מרווחיה לצדקה. את הכסף הייתה שולחת אל הרבי מליובאוויטש, שיחלקו עלי-פי הבנתו. כאשר סיפרתי לה כי לצורך הנסיעה עליי לעבור בניו-יורק, ביקשה שאהיה שליח להעברת הכסף. סביר יותר שרצתה להפגישני עם הרבי..."

"את התור לפגישה עם הרבי קבעה אימא בעצמה. הפגישה נקבעה למחרת בלילה, בשעה שלוש לפנות בוקר.

"נכנסתי לחדרו הצנוע של הרבי. הרבי לחץ את ידי ואני הנחתי את הכסף על השולחן. הוא הביט בי במבט שלא אשכח לעולם, והתעניין בי ובמטרת נסיעתי. הרבי שמע ממני על פרשת ההתפרצות המזוהה, ועל התקווה בפיקוד הצי שאני אמצא את סיבתה.

"פני הרבי הרציני. הוא לחץ על הזומם שתחת שולחנו, וכעבור רגע נכנס המזכיר. הרבי ביקשו להביא סרגל, דף משבצות ומפת אזור גוואם. בתוך זמן קצר היו כל אלה מונחים לפניו.

"הרבי הוציא מאחד המדפים העמוסים בספרים חוברת של האקדמיה של חיל-

אורות עונג שבת

תמים פיקח

'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' (יח, יג). מבאר רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א אכן, התורה מצווה את האדם 'תמים תהיה' ולא 'פיקח תהיה', אך כדי לקיים את 'תמים תהיה' זקוק האדם לפיקחות מרובה מאד"

תמימות וביטחון בה'

'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' (יח, יג). לאחר נישואיו של אחד מצאצאי רבי דוד מזלטופול זיע"א נכנס אליו מחותנו ושאל מה דעתו בדבר העתיד, ממה יתפרנס הזוג הצעיר שזה עתה נישא. השיב לו רבי דוד ידוע שדרכו של רש"י לקצר מאוד בלשונו, ואין הוא כותב מילה אחת מיותרת. אך בפירושו של רש"י על הפסוק 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' הוא מאריך מאוד בלשונו. תחילה הוא כותב 'התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות'. לאחר מכן הוא חוזר על הדברים 'אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות'. ואחר כך הוא מסיים 'ואז תהיה עמו ולחלקו'. מכאן למדנו כמה חשוב לאמץ מידה זו של תמימות וביטחון בה', בלי שום שאלות וספקות.

האמת היא תורה שלמה

'מדבר שקר תרחק' (כג, ז). אומר הרבי הרי"צ אנו מברכים בברכות התורה בנוסח "אשר נתן לנו תורת אמת" האמת עצמה היא תורה שלמה. התורה מביאה להבין מהי האמת. האמת מצויה יותר באיש פשוט כי היא ברה וזכה, וראויה להיות אצל בעל חכמה ועניו. אך עם זה יש בה עוצמה רבה שגם השקרן ועז הפנים יכרע ברך לפניה. לפני האמת הכול מתבטלים. חסיד אחד נכנס אל הרבי הרש"ב והתאונן שחסרה לו אמת, ושכל מה שהוא עושה בעבודת הבורא הוא בלי אמת. והמשיך גם מה שאני אומר עכשיו, אני אומר זאת בלי אמת. כך דיבר עד שהתעלף. אמר עליו הרבי הוא מחפש את האמת באמת. מי שנמשך אל האמת גם כן האמת נמשכת אליו. האמת נמשכת רק למי שהוא כלי לאמת.

הים האמריקני, חוברת שהייתה מוכרת היטב לכל רופא בצי. לאחר דפדוף קל מצא את טבלת זמני הזריחה והשקיעה באותו אזור, ושעות הגאות והשפל במשך היממה.

"הרבי הביט בי במבטו החודר ואמר: 'אומר לך מה תוכל לעשות בקשר למחלה, אך אינך צריך לפרסם את מקור המידע שלך'.

"בעזרת המפה והסרגל ערך הרבי מדידות של קווי אורך ורוחב על הדף, ורשם את התוצאות בפתק. לאחר מכן שרטט כמין מפה, הקיף נקודה אחת, ואמר:

"שתגיע לגוואם, חפש את המקום הזה. המקום נמצא על שפת קו המים, וכדי להגיע אליו יש לבוא בשעת בוקר ומקודמת מאוד, כאשר מפלס המים הוא הנמוך ביותר. קח דגימות מחול הים ובדוק אותן במעבדה. ייתכן שעלי-ידי כך תגיע לפתרון התעלומה'.

"הייתי מופתע למדי, ואולי גם השעה המאוחרת עשתה את שלה. עצתו של הרבי נראתה לי תמוהה. לקחתי את הפתק בנימוס והכנסתי לכיסי. הפגישה הסתיימה, הרבי לחץ את ידי במאור-פנים ובירכני לשלום.

"מיד בהגיעי לגוואם השתלבותי בצוות המחקר, והתחלתי לנסות את כוחי בעיבוד הנתונים ובחיפוש מקור ההתפרצויות. עבר שבוע שבו ערכנו בדיקות מקיפות ביותר, ושום פתרון לא נראה באופק. באין-ברירה שולחו רוב החיילים לבתיהם.

"לפתע נזכרתי בפגישה עם הרבי. מיהרתי לבדוק בכיסי ומצאתי את הפתק שמסר לי. 'כדאי לנסות', אמרתי בליבי. עוד באותו לילה יצאתי לעבר הנקודה המדוייקת בחוף הים והמתנתי לשעת השפל. ואכן, כפי שהצביע הרבי, המים הגיעו אז למפלס התחתון. מיהרתי לקחת דגימות מחול הים.

"החול נבדק במעבדה ופתאום החל להיראות קצה חוט. העמקנו את הבדיקות והגענו למסקנה חד-משמעית: התברר כי הגורם להתפרצויות הוא חומר המופרש על ידי צידפות-הים בשעת השפל, כאשר המים אינם מכסים אותו. נמצא קשר ישיר בין החומר הזה לבין הרעלות הקיבה שבהן לקו החיילים, ובהמשך הבדיקה גילינו איך הגיע החומר למזונם של החיילים."

הרופא סיים את סיפורו: "על הגילוי הזה קיבלתי תעודת הוקרה רשמית מהפיקוד הבכיר של חיל-הים האמריקני, אך בעבורי הייתה לסיפור הזה משמעות עמוקה יותר - הנפכתי ליהודי מאמין..."

לעילוי נשמת
הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל
והרבנית רחל טריקי ע"ה
בת סימי ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

שבת שלום!

הרבנות המועצה הדתית באר שבע מחלקת המקוואות

הודעה חשובה

עקב שיפוץ הניעשה לרווחת הנשים במקווה "שאל המלך" רח' מבצע עובדה 53

הרינו מודיעים שהמקווה יהיה סגור בכל ימות השבוע כולל בערב שבת החל מיום א' ה' אדר תשפ"ג (26.02.2023) וזאת עד להודעה חדשה!

ניתן לפנות לכל המקוואות בעירנו המקוואות בקירבת מקום הם "מקווה ה'" ברח' סטרומה 40 "מקווה ד' צפון" ברח' שמעון בן שטח 6

"מקווה תורן"

(עד השעה 23:00 בשעות חורף - ועד השעה 24:00 בשעות קיץ) רח' משעול דוד צבי פנקס 3 (רחבת שטרית) שכונה יא' טל: 6421054

בתפילה שנזכה להמשיך לשפר את שירותי הדת בעירנו הק' יהושע (שוקי) דמרי ממונה המועצה הדתית באר שבע

לביוררים ניתן לפנות למחלקת מקוואות 08-6204003